

VOLNÝ POHYB ZBOŽÍ

Volný pohyb zboží je zajištěn odstraněním cel a množstevních omezení a zákazem opatření majících rovnocenný účinek jako cla nebo množstevní omezení. Aby bylo možné pokračovat v dotváření vnitřního trhu, byly tyto prvky rozšířeny o zásady vzájemného uznávání, odstraňování fyzických a technických překážek a podporu normalizace. Přijetí nového právního rámce v roce 2008 přineslo výrazné posílení volného pohybu zboží, systému dozoru nad trhem EU a označení CE. Z posledního výzkumu vyplývá, že přínosy zásady volného pohybu zboží a souvisejících právních předpisů lze vyčíslit částkou 386 miliard EUR ročně.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Články 26 a 28 až 37 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

CÍLE

Právo na volný pohyb zboží, které pochází z členských států, a zboží ze třetích zemí, které je ve volném oběhu v členských státech, je jednou ze základních zásad Smlouvy (článek 28 SFEU). Původně se volný pohyb zboží považoval za součást celní unie mezi členskými státy, v jejímž rámci byla zrušena cla, množstevní omezení obchodu a tomu rovnocenná opatření a byl zaveden společný celní sazebník Společenství vůči třetím zemím. Později byl kladen důraz na odstranění všech zbývajících překážek volného pohybu zboží s cílem vytvořit vnitřní trh.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

Cl a množstevní omezení (kvóty) mezi členskými státy byla zrušena již k 1. červenci 1968. Tento termín však nebyl splněn v případě doplňkových cílů – zrušení opatření, která mají rovnocenný účinek jako cla a množstevní omezení, a harmonizace příslušných vnitrostátních právních předpisů. Tyto cíle se staly ústředním bodem dalšího úsilí o dosažení volného pohybu zboží.

A. Zákaz poplatků, jež mají rovnocenný účinek jako cla: čl. 28 odst. 1 a článek 30 SFEU

Vzhledem k tomu, že výše zmíněný pojem nebyl ve Smlouvě definován, musela jej definovat judikatura. Soudní dvůr Evropské unie má za to, že jakýkoli poplatek, jakkoli je nazván nebo uplatněn, „který, je-li uvalen na výrobek dovezený z členského státu, ale nikoliv na podobný domácí výrobek, má stejný účinek na volný pohyb zboží jako

clo, tím že mění jeho cenu“ a může být považován za poplatek, jenž má rovnocenný účinek, bez ohledu na svou povahu nebo formu (věci 2/62 a 3/62^[1] a věc 232/78^[2]).

B. Zákaz opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením: Články 34 a 35 SFEU

Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku [Dassonville](#) dospěl k závěru, že veškeré obchodní právní úpravy členských států, které by mohly přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně narušit obchod uvnitř Společenství, je třeba považovat za opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením ([věc 8/74](#) ze dne 11. července 1974 a [věc C-320/03 ze dne 15. listopadu 2015](#), body 63 až 67). Úvahy Soudního dvora jsou dále rozvedeny v judikátu Cassis de Dijon (věc 120/78), který stanoví zásadu, že všem výrobkům, které jsou legálně vyráběny a uváděny na trh v některém členském státě v souladu se spravedlivými a obvyklými pravidly a výrobními postupy tohoto členského státu, musí být umožněn přístup na trh všech členských států. Toto byla hlavní úvaha, o níž se opírala diskuse týkající se definice zásady vzájemného uznávání uplatňované v podmínkách neexistující harmonizace. V důsledku toho jsou členské státy povinny umožnit volný pohyb a prodej zboží, které je v jiném z členských států legálně vyráběno a uváděno na trh, a to i v případě neexistence evropských harmonizačních opatření (sekundární právo ES).

Důležitou roli hraje skutečnost, že oblast použití článku 34 SFEU je omezena judikátem Keck, který stanoví, že určité podmínky prodeje, nejsou-li diskriminační (to znamená, že opatření jsou použitelná na všechny dotčené subjekty provozující svou činnost na území daného členského státu a postihují stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských výrobků i výrobků pocházejících z jiných členských států na trh), spadají mimo oblasti působnosti uvedeného článku ([spojené věci C-267/91 a C-268/91](#))

C. Výjimky ze zákazu opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením

Článek 36 SFEU umožňuje členským státům přijmout opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením, pokud jsou tato opatření odůvodněna obecnými důvody neehospodářské povahy (např. veřejná morálka, veřejný pořádek nebo veřejná bezpečnost). Tyto výjimky z obecného pravidla musí být striktně vykládány a vnitrostátní opatření nemohou sloužit jako prostředek svévolné diskriminace nebo skrytého omezování obchodu mezi členskými státy. Opatření rovněž musí mít přímý dopad na veřejný zájem, který má být chráněn, a nesmí přesáhnout nezbytnou úroveň (zásada proporcionality).

Soudní dvůr dále ve své judikatuře (Cassis de Dijon) uznal, že členské státy mohou učinit výjimku ze zákazu opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením na základě závazných požadavků (týkajících se mimo jiné účinnosti daňových kontrol, ochrany veřejného zdraví, poctivosti obchodních transakcí a ochrany spotřebitele). Členské státy jsou povinny oznámit veškerá opatření tohoto typu Komisi. Pro umožnění kontroly těchto vnitrostátních opatření udělujících výjimku byly zavedeny postupy pro výměnu informací a monitorovací mechanismus (jak je stanoveno v člancích 114 a 117

[1]Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1962 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0002>

[2]Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. září 1979 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A61978CJ0232>

SFEU, [rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 3052/95/ES a nařízení Rady \(ES\) č. 2679/98](#)). To bylo formálně potvrzeno v [nařízení \(ES\) č. 764/2008](#) o vzájemném uznávání, jež bylo přijato v roce 2008 jako součást tzv. nového právního rámce.

D. Harmonizace vnitrostátních právních předpisů

Přijetí harmonizačních předpisů umožnilo, aby překážky (např. znemožněním uplatňování vnitrostátních ustanovení) a byly zavedeny společné předpisy, jejichž cílem bylo zajistit jak volný pohyb zboží a výrobků, tak dodržování dalších cílů stanovených Smlouvou o ES týkajících se např. ochrany životního prostředí a spotřebitelů, hospodářské soutěže atd.

Harmonizace byla dále usnadněna zavedením pravidla hlasování kvalifikovanou většinou, které je vyžadováno pro přijetí většiny směrnic týkajících se dotvoření jednotného trhu (článek 95 Smlouvy o ES ve znění Maastrichtské smlouvy), a přijetím nového přístupu navrženého v [bílé knize Komise \(1985\)](#), jehož cílem bylo vyhnout se obtížné a podrobné harmonizaci. Podle tohoto nového přístupu, který vychází z usnesení Rady ze dne 7. května 1985 (a byl potvrzen [usnesením Rady ze dne 21. prosince 1989 a rozhodnutím Rady 93/465/EHS](#)), je základní zásadou vzájemné uznávání vnitrostátních předpisů. Harmonizace musí být omezena na základní požadavky a je opodstatněná pouze tehdy, pokud vnitrostátní předpisy nelze považovat za rovnocenné a pokud tyto předpisy vytvářejí omezení. Účelem směrnic přijatých na základě tohoto nového přístupu je jednak zajistit volný pohyb zboží prostřednictvím technické harmonizace celých odvětví, a jednak zaručit vysokou úroveň ochrany cílů veřejného zájmu uvedených v čl. 114 odst. 3 SFEU (např. u hraček, stavebních materiálů, strojů, plynových zařízení a telekomunikačních koncových zařízení).

E. Dokončení vnitřního trhu

Pro vytvoření jednotného trhu bylo nezbytné odstranit všechny zbývající překážky ve volném pohybu zboží. V [bílé knize vydané Komisí \(1985\)](#) byly uvedeny fyzické a technické překážky, jež bylo třeba odstranit, a opatření, která mělo Společenství za tímto účelem přijmout. Většina těchto opatření je již v současnosti přijata. Jednotný trh však stále potřebuje zásadní reformy, má-li být schopen reagovat na výzvy technologického pokroku.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament se zasazoval o dotvoření vnitřního trhu a vždy výrazně podporoval „nový přístup“ k volnému pohybu zboží. Významně také přispěl k harmonizačním směrnicím z legislativního hlediska. Parlament se rovněž zapojil do přípravy balíčku norem nového právního rámce přijatého v roce 2008. Při jednáních s Radou bylo pro Parlament klíčové zaručit, aby se postupně zvyšovala odpovědnost všech zainteresovaných hospodářských subjektů za zajištění souladu výrobků, které uvádějí na trh, s normami a zajištění jejich bezpečnosti a aby byl posílen význam označení CE tím, že o něm spotřebitelé budou lépe informováni. Parlament pokračuje v práci v této oblasti balíčkem návrhů pro dosažení souladu s novým právním rámcem, který sestává z devíti směrnic vztahujících se na různé produkty, včetně výtahů, pyrotechnických výrobků a výbušnin.

Ve svém [usnesení ze dne 8. března 2011](#)^[3] Parlament vyzval Komisi, aby zavedla systém dozoru nad jednotným trhem pro všechny výrobky (harmonizované i neharmonizované), který bude založen na jednom legislativním aktu zahrnujícím jak [směrnici o obecné bezpečnosti výrobků](#), tak [nařízení \(ES\) č. 765/2008 o dozoru nad trhem](#), aby bylo dosaženo vysoké úrovně bezpečnosti výrobků a dozoru nad trhem a došlo k vyjasnění právního základu. V roce 2013 předložila Komise na žádost Parlamentu [balíček v oblasti bezpečnosti výrobků a dohledu nad trhem](#), který tvoří nová pravidla týkající se vnitřního trhu se zbožím týkající se prosazování; tato pravidla vnitrostátním orgánům dozoru nad trhem umožní prosazovat právní předpisy a zajistit lepší a komplexnější prostředky pro ochranu spotřebitelů. Dne 17. dubna 2019 přijal Evropský parlament nové [nařízení o dozoru nad trhem a souladu výrobků](#). Ustanovení tohoto nařízení týkající se dozoru nad trhem by se měla vztahovat na výrobky, které podléhají harmonizaci na úrovni Unie. Tím se zajistí jednotný rámec pro dozor nad trhem na úrovni Unie a přispěje se ke zvýšení důvěry spotřebitelů.

Mimoto plní ústřední roli v řádném fungování vnitřního trhu normalizace. Harmonizované evropské normy napomáhají k zajištění volného pohybu zboží na vnitřním trhu a posilují konkurenceschopnost podniků v EU. Tyto normy pomáhají chránit zdraví a bezpečnost evropských spotřebitelů a přispívají rovněž k ochraně životního prostředí. S cílem zkvalitnit obsah reformy normalizace Parlament přijal dne [21. října 2010 usnesení](#)^[4], v němž vyzval, aby bylo zachováno a vylepšeno mnoho úspěšných prvků systému normalizace a byla nalezena vhodná rovnováha mezi vnitrostátními, evropskými a mezinárodními hledisky.

Dne 25. října 2012 přijaly Parlament a Rada [nařízení \(EU\) č. 1025/2012 o evropské normalizaci](#), které modernizuje a zdokonaluje mechanismus pro stanovování evropských norem.

V sedmém volebním období byl dokončen legislativní přezkum devíti směrnic obsažených v balíčku návrhů pro dosažení souladu s novým právním rámcem, a to v oblastech, které se týkají zařízení nízkého napětí, elektromagnetické kompatibility, měřicích přístrojů a výbušnin pro civilní použití, a rovněž přezkum směrnic o tlakových zařízeních a rádiových zařízeních. Parlament rovněž dokončil legislativní práci na: nařízení, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh; označování materiálového složení textilních výrobků; bezpečnost dvoukolových a tříkolových vozidel a čtyřkolek a jejich vliv na životní prostředí; směrnici o rekreačních plavidlech vodních skútrech^[5].

Toto úsilí je vynakládáno i v osmém volebním období, které se zabývá nařízeními o lanových dráhách, spotřebičích plyných paliv, zdravotnických prostředcích a osobních ochranných prostředcích. Parlament úspěšně završil práci na nařízení

[3]Úř. věst. C 199 E, 7.7.2012, s. 1 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A199E%3ATOC>

[4]Úř. věst. C 70 E, 7.7.2012, s. 56 - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A070%3ATOC>

[5]Další podrobnější informace naleznete ve studii vypracované pro Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů Parlamentu (IMCO) s názvem „Mapování EU: přehled právních předpisů souvisejících s činností výboru IMCO“. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU\(2015\)536317_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU(2015)536317_EN.pdf)

o systému e-Call^[6] a rozhodnutí o programu pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany (ISA2)^[7]. V rámci tzv. balíčku opatření pro oběhové hospodářství Parlament v současné době připravuje právní předpisy o dodávání hnojivých výrobků s označením CE na jednotný trh^[8].

V 8. volebním období Parlament přijal novou [směrnici 2015/1535 o oznamování](#), která zlepšuje vzájemnou informovanost mezi členskými státy v oblasti technických předpisů, a nové [nařízení 2019/515 o vzájemném uznávání](#) zahrnující zlepšená ustanovení o vnitrostátních postupech vedoucích k rozšíření vzájemného uznávání^[9]. Dne 16. dubna 2019 Parlament přijal nařízení o schvalování typu motorových vozidel z hlediska obecné bezpečnosti a ochrany cestujících ve vozidle a nechráněných účastníků silničního provozu s cílem zavést řadu technických opatření určených k záchraně lidských životů a snížení počtu zraněných při dopravních nehodách, při nichž každý rok na evropských cestách zahyne 25 000 osob a 100 000 osob utrpí závažná zranění^[10].

Parlament trval na tom, aby tyto právní předpisy doplňovaly online platformy, jako je SOLVIT a systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI) podle nařízení [1024/2012](#), s cílem zajistit výměnu informací mezi vnitrostátními orgány a s Komisí za účelem řešení problémů, kterým čelí občané i podniky při nákupu nebo prodeji zboží v EU. Parlament všechny tyto platformy zpřístupnil občanům a podnikům prostřednictvím jednotné digitální brány „Vaše Evropa“ poté, co přijal [nařízení 2018/1724](#)^[11].

Parlament podporuje užší spolupráci mezi evropskými a vnitrostátními orgány za účelem zlepšení kvality právních předpisů EU a za účelem určení těch právních předpisů, které je třeba zjednodušit či kodifikovat. Parlament také vyzývá ostatní orgány, aby vždy, kdy to bude možné, podporovaly společnou regulaci a dobrovolné dohody, a to v souladu s toutéž zásadou zdokonalování tvorby právních předpisů.

Z posledního výzkumu vyplývá, že přínosy zásady volného pohybu zboží a souvisejících právních předpisů lze vyčíslit částkou 386 miliard EUR ročně^[12].

[6]Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/758 ze dne 29. dubna 2015 o požadavcích na schválení typu pro zavedení palubního systému eCall využívajícího linku tísňového volání 112 a o změně směrnice 2007/46/ES (Úř. věst. L 123, 19.5.2015, s. 77) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0046>.

[7]Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program pro řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy, podniky a občany (ISA2). Interoperabilita jako prostředek modernizace veřejného sektoru (Text s významem pro EHP), (COM(2014) 0367), http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_2_proposal_en.pdf

[8]Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro dodávání hnojivých výrobků s označením CE na trh a kterým se mění nařízení (ES) č. 1069/2009 a (ES) č. 1107/2009 (COM(2016) 0157) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0157>

[9]Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 19. března 2019 o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě a o zrušení nařízení (ES) č. 764/2008 (Úř. věst. L 91, 29.3.2019, s. 1) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0515>

[10]Semínář o požadavcích pro schvalování typu motorových vozidel, <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/imco/events-workshops.html?id=20181115WKS02022>

[11]Duke Ch., „Jednotná digitální brána: jak by mohla EU splnit očekávání občanů a podniků?“, publikace připravená tematickou sekcí A pro výbor IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI\(2018\)614219_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI(2018)614219_EN.pdf)

[12]Studie o „Přínosu pro růst: volný pohyb zboží. Zajištění hospodářských přínosů pro občany a podniky“ (2019), připraveno tematickou sekcí A pro výbor IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA(2019)631063_EN.pdf)

